سواد بیمه‌ای؛ پل سلامت و امنیت مالی شهروندان

در دنیای امروز، نظام سلامت پیچیده‌ای با هزینه‌های رو به رشد داریم. در این میان، داشتن بیمه سلامت، اگرچه لازم است، اما کافی نیست. آن‌چه واقعا می‌تواند به شهروندان در حفظ سلامتی و امنیت مالی کمک کند، مفهومی به نام «سواد بیمه‌ای» است. این مفهوم که به عنوان یکی از زیرمجموعه‌های سواد سلامت تعریف می‌شود، به درجه‌ای از دانش، مهارت و اعتماد به نفس افراد برای یافتن، ارزیابی و استفاده از اطلاعات مربوط به برنامه‌های بیمه‌ای اشاره دارد تا بتوانند بهترین برنامه را انتخاب کرده و به درستی از آن استفاده کنند .

چالش اصلی: شکاف بین پوشش و درک

با وجود تلاش‌ها برای گسترش پوشش بیمه‌ای در ایران، یک شکاف قابل توجه میان «داشتن بیمه» و «دانستن چگونگی استفاده از آن» وجود دارد. نتایج یک مطالعه ملی در ایران نشان داد که میانگین نمره سواد بیمه‌ای در بین بیمه‌شدگان حدود ۵۰ از ۱۰۰ بوده و تقریباً ۶۰ درصد از افراد دارای سطح سواد بیمه‌ای پایین یا متوسط هستند. این آمار به این معناست که بخش بزرگی از جامعه، توانایی درک مفاهیم کلیدی مانند فرانشیز، خودپرداختی، تعهدات بیمه‌گر یا نحوه محاسبه سهم پرداختی خود را ندارند.

چرا سواد بیمه‌ای برای سلامتی ما حیاتی است؟

ارتباط سواد بیمه‌ای و سلامت جسمانی، مستقیم و غیرقابل انکار است. افرادی که درک درستی از پوشش بیمه‌ای خود ندارند، اغلب به دلیل ترس از هزینه‌های پیش‌بینی‌نشده، مراجعه به پزشک را به تاخیر می‌اندازند یا از انجام اقدامات پیشگیرانه و غربالگری‌های به‌موقع خودداری می‌کنند. این رفتار می‌تواند منجر به تشخیص دیرهنگام بیماری، افزایش مرگ‌ومیر و کاهش کیفیت زندگی شود. تحقیقات نشان می‌دهد افرادی که در دانش بیمه‌ای خود احساس اطمینان بیشتری دارند، به طور قابل‌توجهی وضعیت سلامتی بهتری را گزارش می‌دهند .

ابعاد سواد بیمه‌ای در ایران و تفاوت با سایر کشورها

مطالعات کیفی در ایران نشان می‌دهد که سواد بیمه‌ای در جامعه ما، فراتر از توانایی انتخاب نوع بیمه است و بیشتر بر کاربرد آن در بهبود رفتار تصمیم‌گیری و جست‌وجوی درمان متمرکز است. به عبارت دیگر، درک «چگونگی» استفاده از پوشش بیمه‌ای، برای بیمار ایرانی مهم‌تر از تحلیل ریاضی گزینه‌های مختلف است. همچنین مشخص شده که این سواد تحت تاثیر عواملی مانند جنسیت، سطح تحصیلات و درآمد قرار دارد و افراد با تحصیلات و درآمد بالاتر، از سواد بیمه‌ای بهتری برخوردارند که این خود نشان‌دهنده یک نابرابری ساختاری در جامعه است .

راهکارهای عملی برای ارتقای سواد بیمه‌ای

برای برون‌رفت از این چالش، نیاز به یک عزم ملی و اقداماتی فراتر از اطلاعیه‌های ساده وجود دارد. آموزش‌های عمومی و هدفمند از طریق رسانه‌های عمومی، شبکه‌های اجتماعی و اپلیکیشن‌های بیمه‌ای می‌تواند نقش کلیدی ایفا کند. همچنین استفاده از زبان ساده و غیرتخصصی در تمام اسناد و قوانین بیمه‌ای و ارائه اطلاعات شفاف در مراکز درمانی، می‌تواند به کاهش سردرگمی کمک کند. توانمندسازی کارکنان مراکز درمانی و ارائه مشاوره‌های بیمه‌ای در لحظه خدمت‌رسانی، می‌تواند پل ارتباطی موثری میان بیمه‌شده و سازمان بیمه‌گر باشد.

نتیجه‌گیری

سواد بیمه‌ای تنها یک مهارت مالی نیست، بلکه جزیی جدایی‌نشدنی از سلامت شهروندان است. سرمایه‌گذاری روی دانش بیمه‌ای مردم، به معنی سرمایه‌گذاری روی یک جامعه آگاه‌تر، سالم‌تر و با امنیت مالی بیشتر است.